

Asia: VN/26458/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle mikroliikkumista koskevaksi lainsäädännöksi

Esityksen tavoitteet

Huomiot esityksen tavoitteista

Kuluttajaliitto kannattaa hallituksen esityksessä esitettyä tavoitetta parantaa liikenneturvallisuutta ja liikenteen esteettömyyttä erityisesti ottaen huomioon mikroliikenteen yleistymisen. Esitettyjen tavoitteiden lisäksi Kuluttajaliitto haluaa painottaa myös sitä, että mikroliikenteen turvallisten käyttömahdollisuuksien sekä palvelun saatavuuden ja kattavuuden lisääminen on myös itsessään kuluttajien kannalta tavoiteltavaa. Mikroliikenteen yleistymistä ja sen käytön mahdollistamista yhä useammalle kuluttajalle voidaankin pitää hyvänä tavoitteena, kunhan riittävästä turvallisuudesta ja valvonnasta huolehditaan.

Esityksen vaikutukset

Huomiot esityksen vaikutusten arviointia koskevasta luvusta 4.2

Kuluttajaliiton näkemyksen mukaan muutoksien vaikutuksia on pääosin arvioitu kattavasti ja monelta kannalta. Erityisesti Kuluttajaliitto kiinnittää huomiota siihen, että vaikutusarvioinnissa on huomioitu myös riski yksityisomisteisten kevyiden sähköajoneuvojen käytön lisääntymiselle sekä arvioitu liikenneturvallisuuden toteutumista myös tältä osin.

Kuluttajaliitto huomauttaa kuitenkin, että erityisesti mikroliikenneluvan vaikutuksia kuluttajiin on eritelty vain hyvin pintapuoleisesti. Vaikka tarkkoja tai yksityiskohtaisia arvioita mikroliikenneluvan käyttöönoton vaikutuksista ei voida vielä tässä vaiheessa esittää, tulisi erilaisia mahdollisia vaikutuksia kuitenkin tutkia ja käsitellä esityksessä tarkemmin. Kuluttajaliitto haluaakin painottaa erityisesti terveiden ja toimivien markkinoiden tärkeyttä. Mikäli mikroliikennelupa liitetään kohtuuttomia toiminnanharjoittajiin kohdistuvia rajoituksia, saattaa sillä olla negatiivinen vaikutus markkinoihin ja siten myös kuluttajien etuihin. Liikenteen turvallisuudesta huolehtiessaan kuntien tulisi aina arvioida rajoitustoimenpiteiden tarpeellisuutta ja välttämättömyyttä, eikä liiallisia rajoituksia elinkeinotoiminnalle tulisi asettaa.

Vaikutusarvioinnissa ei ole myöskään huomioitu mikroliikennelupasäätelyn mahdollistamaa kuilua palvelujen tarjonnassa eri kuntien välillä. Mikäli kunnat rajoittavat esimerkiksi vuokrattavia sähköpotkualautoja tarjoavien yritysten toimintaa eri tavoin, saattaa palvelun saatavuudessa ja hinnassa olla tulevaisuudessa huomattaviaakin kuntakohtaisia eroja. Tällaiset erot vähentävät tietyillä alueilla asuvien kuluttajien valinnanvapautta ja muita etuja suhteessa muualla asuviin kuluttajiin.

Toisaalta Kuluttajaliitto huomauttaa myös, että mikroliikennelupaa koskevan säätelyn vaikutukset voivat jäädä vaihtoehtoisesti myös hyvin pieniksi, mikäli kunnat eivät käytä niille annettua toimivaltaa.

Mikroliikennelupa

Huomiot mikroliikennelupaa koskevista ehdotuksista

Kuluttajaliitto suhtautuu pääosin myönteisesti mikroliikenneluvasta säätämiseen, sillä säätely vaikuttaa olevan joustavaa sekä sovittavissa erilaisten kuntien toisistaan poikkeaviin tarpeisiin. Suomessa on eri kokoisia ja liikennejärjestelyiltään toisistaan poikkeavia kuntia, joten säätely, joka antaa kunnalle toimivallan määrittellä mikroliikenneluvan saamisen edellytyksiä johtaa luultavimmin tehokkaimpiin lopputuloksiin kussakin kunnassa.

Toisaalta Kuluttajaliitto haluaa painottaa myös liiallisen rajoittamisen riskiä. Mikäli kunnassa määritellyt mikroliikenteen rajoitukset ovat liiallisia, voi tämä vähentää markkinalla olevia toimijoita sekä vääristää näin kilpailutilannetta, vähentää mikroliikenteen kysyntää tai karkottaa mikroliikenteenharjoittajat markkinoilta kokonaan. Tällaisessa tilanteessa mikroliikenneluvan alaista toimintaa saattavat tulla korvaamaan myös esimerkiksi yksityiset mikroliikenteen ajoneuvot, joiden osalta kunnalla ei ole yhtä hyviä mahdollisuuksia säädellä esimerkiksi nopeutta tai käyttöaikoja koskevia rajoituksia. Liialliset rajoitukset ovat siis pahimmillaan haitaksi niin markkinoiden toiminnalle kuin liikenneturvallisuudellekin.

Toimiva kevyiden sähköajoneuvojen markkina on kuntien asukkaille hyödyksi, sillä ne edistävät reilun kilpailun toteutumista, kuluttajien valinnanvapautta, kohtuuhintaisuutta sekä palveluiden saatavuutta. Elinkeinonharjoittajien tarjoamat vuokrattavat kevyet sähköajoneuvot voivat helpottaa liikkumista, vähentää yksityisautoilua, lisätä liikkumista kunnan eri alueilla ja siten vähentää asuinalueiden eriytymistä sekä madaltaa liikkumisen kustannuksia. Näistä syistä mikroliikenneluvan nojalla elinkeinonharjoittajille asetettavien rajoitusten tulee olla välttämättömiä esityksessä eriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi sekä niin rajattuja, kuin mahdollista.

Rajoitustoimissa olisikin löydettävä tasapaino, jossa voidaan ottaa huomioon niin liikenneturvallisuus kuin myös markkinoiden ja kuluttajien edut. Kuluttajaliitto nostaa esiin myös huolen siitä, että elinkeinonharjoittajien toiminnan säätely ja rajoitukset saattavat muotoutua eri kunnissa hyvin eri tasoisiksi, mikä voi johtaa suurempiin alueellisiin eroihin palveluiden saatavuudessa ja hinnoissa.

Promilleraja

Huomiot kevyiden sähköajoneuvojen ja moottorilla varustettujen polkupyörien kuljettamisen promillerajaa koskevista ehdotuksista

-

Liikennevalvonta

Huomiot liikennevalvontaa koskevista ehdotuksista

-

Liikenteenohjauslaitteet

Huomiot uusia liikenteenohjauslaitteita (liikennemerkki ja tiemerkinä) koskevista ehdotuksista

-

Ajoneuvolain soveltamisala

Huomiot ajoneuvolain soveltamisalan muuttamista koskevasta ehdotuksesta

-

Muita huomioita esitysluonnoksesta

Huomiot muista mahdollisista asioista

Jo esitettyjen turvallisuuteen liittyvien ehdotusten lisäksi Kuluttajaliitto haluaa nostaa esille erityisesti huolen nuorten ja lasten turvallisuudesta kevyitä sähköajoneuvoja käytettäessä. Tästä syystä esimerkiksi promilleraajasta säätämisen lisäksi voitaisiin tutkia myös mahdollisuutta säätää yleisesti kevyitä sähköajoneuvoja koskevasta ikäraajasta.

Pesonen Tiia
Kuluttajaliitto ry, Konsumentförbundet rf - Varsinainen vastuuvastuuvalmistelija
Timo Niemi, juristi